

Handläggare
Hedvig Helldorff
018-727 43 15

Datum
2017-05-24

Diarienummer
2015-000175- MI

Till miljö- och hälsoskyddsnämndens
sammanträde den 20 juni 2017

Yttrande över ansökan om tillstånd för bergtäkt Uppsala Almby 2:1. Mål nr M 6219-16, avdelning 4.

Förslag till beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden föreslås besluta

att överlämna yttrande till mark- och miljödomstolen Nacka tingsrätt enligt **bilaga 1**
att förklara paragrafen omedelbart justerad

Sammanfattning

Swerock AB ansöker om tillstånd av mark- och miljödomstolen till bergtäkt på fastigheten Almby 2:1. Miljö och hälsoskyddsnämnden (nämnden) bedömer att sökanden inte i tillräcklig omfattning tagit ställning till de risker för olägenhet för människors hälsa och för miljön som verksamheten innebär och avstyrker därför tillstånd.

Nämnden avstyrker att tillstånd meddelas med hänvisning till att:

- bullersituationen kan innebära olägenhet för människors hälsa
- verksamheten har en negativ inverkan på friluftsliv och därmed människors hälsa
- verksamheten innebär lokal risk för enskilda vattentäkter
- sökanden har inte visat hur de säkerställer att trafikbuller inte kommer att påverka människors hälsa.

Ärendet

Ansökan om tillstånd

Swerock AB (sökanden) ansöker om tillstånd av mark- och miljödomstolen att lämna tillstånd enligt 9 kap miljöbalken för bergtäkt på fastigheten Almby 2:1. Sökanden yrkar på att under 25 år få bedriva täkt av 12,5 miljoner ton berg och att ta ut i genomsnitt 500 000 ton berg och högst 800 000 ton berg under enstaka år under tillståndstiden. Det planerade området är beläget nordväst om Uppsala efter väg 72, ca 11 km från Uppsala tätort och 3 km öster om Vänge. Täkt av berg kommer att ske under grundvattenytan vilket kräver bortledning av grundvatten. Sökanden ansöker därför även om tillstånd till vattenverksamhet enligt 11 kap miljöbalken vilket provas av mark- och miljödomstolen.

Arbetstider

Enligt sökandes beskrivning kommer brytningen av berg att ske i etapper. Etapp 1 innebär iordningställandet av en etableringsyta. Sedan sprängs berg från täktens etableringsyta och norrut. I etapp 2 fortsätter brytningen mot norr för att i etapp 3 ske mot väst, sedan mot norr och sist mot söder.

Verksamheten innefattar borrhning, sprängning, skutknackning, lastning samt intern transport, krossning och sortering. Sökanden planerar följande tider för de olika verksamheterna:

- Borrhning, sprängning, skuthantering samt krossning och sortering kommer att ske helgfria vardagar mån-fre kl 06:00-18:00.
- Utlastning och transporter samt jordsortering kommer att ske helgfria vardagar mån-fre kl 06:00-22:00.
- Asfaltstillverkning helgfria vardagar mån-fre kl 00:00-24:00.
- Betongtillverkning kommer att ske helgfria vardagar mån-fre kl 05:00-22:00.

Sökanden anger i ansökan i förslag till villkor 6 att tillsynsmyndigheten vid enstaka tillfällen ska kunna medge en utökning av arbetstiderna i täkten.

Sökanden presenterar olika aktiviteter för varje etapp och dessa planeras för dagtid, kväll och natt. Exempel på aktiviteter under de olika etapperna är:

- Sprängning av berg
- Grävmaskin som hanterar utsprängda massor
- Förkross som krossar massor till lämplig storlek
- Efterkross som krossar massorna till önskad storlek
- Sikt som gallrar de olika storlekarna innan de samlas på lämplig hög
- 3 lastare hanterar de olika fraktionerna som produceras
- 193 lastbilar per dag kör iväg färdigt grus, d v s 386 fordonsrörelser per dag (220 arbetsdagar per år)
- Asfalts- och betongtillverkning

Enligt bullerutredningen planeras vissa skeden att pågå samtidigt.

Bostadshus

Inom en radie av 1 km från verksamhetsområdet finns 58 fastigheter. Tre av dem finns inom 350 m från brytgränsen. De närmsta bostadshusen finns inom 270 m, 300 m respektive 350 m från brytgränsen och omnämns i ansökan som Almby Öst och Almby Väst.

Buller

Sökanden har i bullerutredning (bilaga 2, Bjerking, 2016-09-26) förslagit bullervillkor för högsta bullernivå vid bostadshus. Villkoren överensstämmer med Naturvårdsverkets riktvärden för industribuller. Förkrossning som krossar massorna till lämplig storlek för vidare hantering samt borrhning är de aktiviteter som låter mest i täkten, 122 dBA respektive 122 dBA. Övriga verksamheter beräknas till mellan 93 dBA och 110 dBA.

Sökanden anger att för att klara det föreslagna bullervillkoret 50 dBA vid Alby Öst behövs i etapp 1 en vall som kommer upp till +50 m. Vidare anger sökanden att Alby Väst klarar sig tack vare markens utformning. Vid etapp 2 beräknar sökanden att bullervillkoret klaras. För att klara det föreslagna bullervillkoret 50 dBA för Alby Väst i etapp 3 bedömer sökanden att det behövs en vall som kommer upp till +53 m. Beräkningar gäller en verksamhet dagtid, en verksamhet kväll och en verksamhet natt. Bullerutredning har utförts för 5 olika beräkningsfall med 3 olika alternativa placeringar och för värsta fallet för respektive skede, det vill säga då flest verksamheter är igång under respektive period. Sökanden anger att kontroll av buller ska ske inom ett år från det att verksamheten är igångsatt samt då förändringar har skett i verksamheten som kan föranleda högre bullernivåer. Vid verksamhet mellan kl 18-22 respektive kl 22-06 beräknar sökanden att föreslagna bullervillkor klaras dygnet runt.

I en mätning av trafikflöde från 2015 på väg 72 uppgick antalet tunga fordon till 640 stycken per dygn, den planerade tåkten väntas bidra med 386 fordonsrörelser per dygn. Enligt ansökan kommer den planerade verksamheten medföra en ökning av den totala trafiken på väg 72 med 5 % och andelen tung trafik med 37, 6 %. För att klara bullervillkor för transporter planeras en +4 m bullervall mellan infartsvägen och Alby väst. Sökande anger i ”Svar på föreläggande i mål M 6219-16” att ”varken tillverkning av asfalt, betong eller transporter relaterade till dessa verksamheter genererar höga bullernivåer”.

Grundvatten

Sökanden anger att det i samrådsprocessen framkommit att flertalet närboende befarar att närliggande brunnar kan komma att påverkas av verksamheten med avsänkt vattennivå, skadad brunn och försämrad vattenkvalitet som följd. I samrådshandlingen har sökanden angivit att närmsta brunn ligger ca 400 m från brytområdesgränsen. Enligt närboende finns minst en brunn på ca 260 m, vilket enligt närboende inte finns med i SGU:s brunnsarkiv.

Sökanden har angivit att färdigställda utredningar kommer att framgå i ansökan där risken för eventuell påverkan på brunnar bedöms. I tillståndsansökan anger sökanden i MKB:n att grundvattenbrunnar inte kommer att påverkas vilket grundas på att inga sprickor finns i berget i riktning mot närliggande brunnar samt att de är belägna långt ifrån influensområdet för avsänkning. Sökande bedömer att risken för att brunnarna ska påverkas är minimal.

Friluftsliv och rekreation

I sökandes samrådsredogörelse har synpunkter framförts på den planerade verksamhetens negativa inverkan på djur- och växtliv samt minskade möjligheter till rekreation såsom skogspromenader, bärplockning, ridning, ”Mulle”-grupper, elljusspår, motionsspår med mera. Synpunkter finns på att sökanden inte behandlat miljöpåverkan angående rekreation tillräckligt. Detta har sökanden bemött med att området inte är specifikt utpekat för rekreation. Sökanden anger att den planerade verksamheten sannolikt kommer att påverka upplevelsen av rekreation och friluftsliv, framförallt i form av buller och transporter från verksamheten. Inga särskilda åtgärder kommer att vidtas för att minska denna påverkan utöver att signal före sprängning kommer att vara tydligt hörbar i hela det aktuella området.

Till miljöförvaltningen inskickade synpunkter från föreningar

Friluftsliv och rekreation

Friluftsförbundet i Vänge och Hagunda IF har skickat in synpunkter på den planerade verksamheten till mark- och miljödomstolen och miljö- och hälsoskyddsnämnden (bilaga 3). Arkitektgatan i Vänge tätort ligger 1100 m från den planerade tälkten. Skogsområdet mellan Arkitektgatan och området för den planerade tälkten är enligt yttrandet det enda närliggande rekreatiionsområde som finns tillgängligt till fots för Vänges barn, ungdomar och vuxna. Friluftsförbundet opponerar sig emot att deras "föreningslokal" där barn och ungdom får lära sig om natur och miljö ska få en bergkross som granne.

Hagunda IF (HIF) har merparten av sin skid-, terräng- och friidrottsverksamhet förlagd till skogsområdet. Yttrandet innehåller även uppgifter om att skogen nyttjas av Vänge skola och Arkitektens förskola, orienteringsklubbar med fler som utnyttjar tälkten året runt.

Friluftsförbundet i Vänge och Hagunda IF hänvisar även till kommunens översiktsplan 2016 som poängterar vikten av att bevara tysta rekreatiionsområden som ger möjlighet till återhämtning. Enligt yttrandet är skogen väster om den planerade bergtälkten ett sådant rekreatiionsområde för Vänge.

Till miljöförvaltningen inskickade synpunkter från närboende

Trafik och buller

Synpunkter har skickats in från närboende på den planerade verksamheten till miljö- och hälsoskyddsnämnden (bilaga 4). Närboende har synpunkter på och efterfrågar andra lokaliseringalternativ och ifrågasätter även behovet av bergmaterial med hänvisning till att det finns andra bergtälkter i Uppsalaområdet. Boende i området hänvisar även till existerande störningar från Dalby Maskins anläggning vid riksväg 55. Många har uttryckt oro över den ökade trafik som verksamheten innebär. Flertalet är oroade över bullret från planerad verksamhet, särskilt gällande krossning av bergmaterial. Närboende oroar sig även för den samlade bullersituationen från riksväg 72, befintlig bergtälkt vid riksväg 55, i viss mån flygtrafik och den tilltänkta bergtälkten.

Lars Wedlin
tf miljödirektör

Bilagor

Bilaga 1: Yttrande över ansökan om tillstånd till bergtälkt Almby 2:1 Uppsala kommun

Bilaga 2: Swerocks Bullerutredning

Bilaga 3: Friluftsförbundets i Vänge och Hagunda IFs yttrande avseende Swerocks ansökan om bergtälkt Almby 2:1, Uppsala kommun

Bilaga 4: Synpunkter Remiss Tillståndsprövning Swerock Almby 2:1, från boende och mark- och fastighetsägare i Vänge.

Handläggare
Hedvig Helldorff
018- 727 43 15

Datum
2017-05-24

Diarienummer
2015-0175- MI

Nacka tingsrätt
Mark- och miljödomstolen
Box 1104
131 26 Nacka

Yttrande över ansökan om tillstånd till bergtäkt Almby 2:1 Uppsala kommun

Remiss från Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstolen, mål nr M 6219-16. Remisstid: 30 juni 2017.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden (nämnden) yttrar sig över ansökan om tillstånd till bergtäkt över de risker för olägenhet för människors hälsa och miljön som den ansökta verksamheten kan innebära. Kommunstyrelsen yttrar sig angående markanvändning och naturvärden.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden avstyrker tillstånd.

Bedömning

Miljö och hälsoskyddsnämnden (nämnden) bedömer att sökanden inte i tillräcklig omfattning tagit ställning till de risker för olägenhet för människors hälsa och för miljön som verksamheten innebär och avstyrker därför tillstånd.

Nämnden avstyrker att tillstånd meddelas med hänvisning till att:

- bullersituationen kan innebära olägenhet för människors hälsa
- verksamheten har en negativ inverkan på friluftsliv och därmed människors hälsa
- verksamheten innebär lokal risk för enskilda vattentäkter
- sökanden har inte visat hur de säkerställer att trafikbuller inte kommer att påverka människors hälsa.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden (nämnden) anser att det föreligger risk för att Naturvårdsverkets riktvärden för industribuller överskrids. Nämnden bedömer att sökanden i den reviderade bullerutredningen inte beskrivet den samlade bullersituationen för verksamheten tillräckligt. Därmed anser nämnden att det inte går att fastställa om verksamheten innebär olägenhet för människors hälsa eller inte. Sökanden har enligt nämnden inte tagit tillräcklig hänsyn till bullret från den ökade trafiken i sin bullerutredning. Vidare anser nämnden att den planerade verksamheten kan innebära negativ påverkan på enskilda vattentäkter samt negativt påverkar rekreativmöjligheterna för boende i Vänge. Nämnden anser att föreslagna skyddsåtgärder för verksamheten inte är tillräckliga för att skydda människors hälsa.

Arbetstider

Nämnden bedömer att de av sökanden angivna arbetstiderna för asfaltstillverkning (kl. 00:00-24:00) och för betongtillverkning (mån-fre kl. 05:00-22:00) är alltför omfattande och innebär för stora störningar för närboende.

Om mark- och miljödomstolen beviljar tillstånd anser nämnden att arbetstiderna ska begränsas till vardagar mellan kl. 06.00 – 18.00 och om särskilda behov finns för någon av delverksamheterna kan tillsynsmyndigheten efter att närboende informerats medge tillfälliga utökningar av arbetstiden.

Buller

Nämnden anser att den bullerutredning som utförts på uppdrag av sökanden inte är tillräcklig. Nämnden bedömer därför att det inte kan uteslutas att bullersituationen kan innebära en olägenhet för människors hälsa. I bullerutredningen presenteras resultat från 5 olika beräkningsfall med 3 olika placeringar med flest maskiner igång samtidigt. Nämnden ifrågasätter om de scenarier som beräkningarna grundar sig på är tillräckliga i antal och omfattning.

Enligt nämnden har sökanden inte tagit ställning till de synpunkter som lyfts fram av närboende och allmänhet i samrådsprocessen gällande trafikbuller. Nämnden har i tidigare yttrande över samrådsunderlag efterfrågat en icke-teknisk beskrivning av verksamhetsbullret vilket sökanden inte har bemött. Sökanden har inte besvarat frågorna enligt nedan:

- Hur många bostäder ligger inom olika bullernivåer?
- Vad innebär dessa bullernivåer i praktiken?
- Blir det svårt att samtala inom något område?
- Hur förhåller sig buller från tåkten från trafikbuller på olika platser?
- Hur lång är accelerationssträckan för en lastbil som svänger ut på riksväg 72?
- Hur mycket låter en startande/accelererande lastbil?
- Påverkas maxnivåer vid närliggande hus?

Ingen bullermätning på transporter presenteras (193 lastbilar per dag kör iväg färdigt grus vilket innebär 386 fordonsrörelser per dag) som redovisar den samlade bullersituationen i området med buller från riksväg 72, befintlig bergtäkt vid riksväg 55 och den tilltänkta bergtäkten.

Om mark- och miljödomstolen beviljar tillstånd anser nämnden att det är viktigt att bullermätningar görs inom ett år från det att verksamheten startas eller på begäran från tillsynsmyndigheten. Vidare förstår nämnden av ansökan att sökanden inte planerar någon bullermätning av trafiken då förslag till villkor 4 i ansökan gällande kontroll av buller enbart innefattar buller från täktverksamheten. Det framgår inte av villkoret att bullerkontrollen omfattar även transporter till och från tåkten. Nämnden anser också att det är av yttersta vikt att bullervallarna fyller sin funktion och klarar Naturvårdsverkets riktvärden för industribuller. Nämnden ifrågasätter att bullervallarna klarar angivna bullervillkor då beräkningarna vilar på en enligt nämnden inte korrekt bedömning av bullersituationen.

Grundvatten

Nämnden bedömer att sökanden i miljökonsekvensbeskrivningen (MKB:n) inte har tagit hänsyn till de inkomna uppgifterna från närboende om att det finns dricksvattenbrunnar på närmre avstånd än vad som anges i Sveriges geologiska undersöknings (SGU:s) brunnarkiv. Nämnden bedömer att en mer utförlig utvärdering krävs av sökanden för att kunna visa påverkan på närboendes brunnar. Vidare anser nämnden att sökanden måste ta ställning till hur en sänkning av grundvattenytan i kombination med generellt alltmer sjunkande grundvattennivåer påverkar enskilda dricksvattentäkter i anslutning till verksamhetsområdet.

Enligt Uppsala Vatten och Avfall AB ligger täktområdet utanför de tillrinningsområden som försörjer kommunala dricksvattenbrunnar. Det finns därmed ingen risk för påverkan på kommunala dricksvattentäkter. Uppsala Vatten och Avfall AB bedömer dock att lokalt kan grundvattenvattenbalansen påverkas och spridning av föroreningar ske. Under samrådsprocessen har uppgifter framkommit om att det finns minst en enskild dricksvattenbrunn på 260 m avstånd från brytområdesgränsen.

Om mark- och miljödomstolen beviljar tillstånd vill nämnden att mark- och miljödomstolen ställer villkor på sökande att i de fall skador uppkommer på närboendes dricksvattenbrunnar ska sökande ordna med ersättningsvatten.

Friluftsliv och rekreation

Nämnden anser att den planerade täkten kan innebära minskad möjlighet till rekreation och motionsaktiviteter för de närboende vilket kan ha negativ inverkan på människors hälsa. Området är inte utpekade som grönområde i översiktsplanen. Trots detta använder många området för rekreation. Enligt yttrande från Friluftsförbundet i Vänge och Hagunda IF är skogen mellan Arkitektvägen i Vänge tätort och bergtäktsområdet det enda närliggande rekreativområde som Vänge har för barn, ungdom och vuxna och som kan nås till fots. Friluftsförbundet bedriver en väsentlig del av sin barn- och ungdomsverksamhet i skogsområdet i direkt angränsning till den tänkta bergtäkten. Även förskolor och skolor nyttjar området för rekreation.

Utförningen av MKB:n

Nämnden anser inte att MKB:n uppfyller kraven enligt miljöbalkens 6 kap 7 § pkt 3 på att uppgifter ska finnas med som krävs för att kunna bedöma verksamhetens huvudsakliga inverkan på människors hälsa.

För miljö- och hälsoskyddsnämnden

Bengt Fladvad
ordförande

Lars Wedlin
tf miljödirektör